

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonae, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

§. 4. De Attentione. Eam triplicem esse ad verba, ad sensum verborum, ad finem qui Deus est. Quae & quanta harum attentionum vis, & necessitas. De eo, qui rapitur extra se dum psallit, controversiae ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

Superstitiosus, inquit, is est, qui elotis manibus, & aquâ lustrali aspersus è templo, folium lauri ore prehensum tenens integrum diem ita ambulat. Si viam eo ambulante mustela transcurrerit, non ante progreditur, quam alius prior transierit, aut ipse tres lapides trans viam miserit. Serpentes si viderit in aedibus, facellum eo loco extruet. Lapidés unctos qui sunt in triviis solet oleo ex ampulla perfundere: nec prius discedere, quam posito genu eos fuerit veneratus. Solet etiam domum crebrò purificare, sepulchrum nullum insistere, ad defunctorum iustâ nullus accedere, neque item ad ullam unquam puerperam. Infomnium porrò si viderit, pergere illic ad divinos, ad augures, sciscitaturus cui Deo, cui Deæ vota sint faciendâ. Hæc & alia Theophrastus de supersticiosi infidelibus, quos in Evangelica luce nonnulli turpius errantes imitantur.

3. Caveant autem Ecclesiastici, caveant animarum Pastores, ne Christianæ plebis ignorantiam ipsimet foveant, ne fiat sicut populus, ita & Sacerdos. Semper ignarum vulgus proclive fuit ad superstitionem, plus in vanis quibusdam ineptiis, quam in vera pietate confidens. Sed prudentis Sacerdotis munus est docere populum, ut ceremonias quidem à majoribus nostris sanctè institutas accuratè custodiant; suspectas autem novitates, & tumultuarias hominum adinventiones radicibus amputent, & evellant. In ipsis verò exterioribus observantiis sitam non esse pietatem & religionem animadvertant. Quidam enim Religiosi externis functionibus diligentissimè adimpletis, quasi jam salva sint omnia, magnam de seipsis sanctitatis opinionem concipiunt; cum tamen adhuc à vera perfectione longissimè distent, Christi Domini maledicto tanquam probrosæ arbores proximi, ni post frondes & flores expectatos etiam in maturitate autumnii fructus parturiant. Hominem intueri, ait Bernardus, vanam istorum Religionem describens, qui solas manus ad opera mandatorum movere corde penitus arido, ductus consuetudine quâdam, planè quasi vitula Ephraim docta diligere trituram. Exteriorum quæ ad modicum valent, nec unum jota præterit, sed camelum glutit, dum culicem liquat. In corde enim servus est propriæ voluntatis, cultor avaritiæ, gloriæ cupidus, ambitionis amator, aut hæc omnia, aut singula, quæque intus vitia fovens, & mentitur iniquitas sibi; sed Deus non irridetur. Videas enim interdum sic palliatum hominem, ut

1 Bernb. Serm. 2. de assumpt.

seducat etiam semetipsum penitus non attendens vermem, qui interiora depascitur. Manet enim superficies, & salva sibi omnia arbitratur. Comederunt alieni robur ejus, & ignoravit. Dicit quia dives sum, & nullius ego: cum sit pauper, & miser, & miserabilis. Nam & inventâ occasione ebullire saniem, quæ latebat in ulcere, & excisam non extirpatam arborem in sylvam pululare videas densiorem. Quod periculum si volumus declinare, securim ponamus necesse est ad radices arborum, non ad ramos. Non sola invenitur in nobis exercitatio corporalis ad modicum valens, sed invenitur utilis ad omnia pietas, & exercitium spirituale. Hæc Doctor mellissus, qui non dicit externum cultum non esse omnino invenendum in nobis, sed cum interno conjunctum, sicut scriptum est, *f Cor meum & caro mea exultaverunt in Deum vivum. Et si orem linguâ, spiritus meus (hoc est vox mea spiritu vitali & vocali prolata) orat, mens autem mea sine fructu est. Quid ergo? orabo spiritu, orabo & mente: psallam spiritu, psallam & mente.*

S. I V.

De attentione. Eam triplicem esse ad verba, ad sensum verborum, ad finem qui Deus est. Quæ & quanta harum attentionum vis, & necessitas. De eo qui rapitur extra se dum psallit. Controversia quedam tractantur, & solvuntur.

1. **E**cclésiastica hymnodia, tametsi secundum se opus sit excellentissimum, si necessariis tamen conditionibus careat, nequaquam altissimo Deo placere poterit, qui modum operis magis attendit, quam opus ipsum. *Iuste, inquit, t quod iustum est persequeris.* E qua doctrina illud Gersonis pronunciatum à viris spiritualibus proverbialiter usurpatum prodiit. Deum scilicet esse non verborum, sed adverbiorum remuneratorem: hoc est, Dominum non tam respicere ad actionis bonæ substantiam, quam ad modum, & circumstantias, quas Grammatici solent adverbialibus terminis explicare. Sunt autem tres conditiones necessariae, ne oratio nostra fiat nobis in peccatum: nimirum ut reverenter, ut attentè, ut devotè psallamus. Et de reverentia quidem, ac ceremoniis, quæ ad vires pertinent sensitivas, jam dictum est, nunc tractandum de attentione, ut, dum psallimus, id versetur in corde

1 Psalm. 83. 1 Cor. 14. 14. t Deut. 16. 29.

corde quod ore profertur, & cum Deo loquentes tantam saltem attentionem adhibeamus, quantum cum hujus mundi principibus de rebus terrenis tractantes adhibere solemus. Alioquin sugillabit nos Prophetica objurgatione Salvator noster dicens *u*, *Hyprocrita bene de vobis prophetauit Isaias, populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longè est à me. Scitè Prosper Aquitanicus: s*

Laus vera in Dominum depromitur ore precantis,

Si quæ voce fluunt intima cordis habent.

Magna sunt arma preces, inquit Chrysostomus *y*, dummodò sobrii, & undequaque mente nostrâ collecti Dominum adæmus, totique nitamur ita loqui, ut non solum verba, sed etiam mens verborum comes ad Deum accedat. Et quæ segnitia est, ut sanctus loquitur Cyprianus, & alienari & rari ineptis cogitationibus cum Dominum deprecari, quasi sit aliud quod magis debeas cogitare, quàm quod cum Deo loqueris? Quomodo te audiri à Deo postulas, cum ipse non audias! Vis esse Deum memorem tui cum rogas, quando tu ipse memor tui non sis! Psalmodia, ait Laurentius Justinianus *a*, est quædam Dei ad hominem, atque hominis ad Deum dulcis, læta, & familiaris allocutio. Ideò indignum est, ut, quamdiu anima cum Deo sermocinatur, aliò se divertat. Intendere debet omnino illi, qui intendit sibi: & omnia verba sacri carminis suspensâ debet audire mente, tanquam si ipsi soli essent prolata. Quod autem voce clamat, concordet sensu, seseque coarctet intellectu Scripturarum. Nihil verò de iis quæ foris sunt illo beato tempore cogitet, nihil appetat, sed sola ei sufficiat præsentia Redemptoris. Nam negligentes orationes, ut rectè dictum est à Smaragdo *b* Abbate, nec ab homine possunt impetrare quod volunt. Oratio autem, teste Guilielmo Alverno *c* in sua divina Rhetorica velut quidam nuntius est qui ad Deum mittitur, ad ipsum intrat, nec discedet, donec aspexerit Altissimus. Sed satius est videre quot sint gradus attentionis, quæ necessitas, quæ adjumenta.

2. Divus Thomas, *d* ejusque synchronus & amicus D. Bonaventura *e* tres modos attentionis distinguunt. Prima attentio in materiali ver-

borum pronuntiatione consistit; quando quis attendit ut integrè, & rectè, ac sine errore cantet, legat, psallat. Altera in sensu literaliter verborum sita est, cum quis observat eorum quæ recitantur significationem. Tertia circâ mysticum sensum verborum, ut Seraphicus Doctor explicat, aut circa finem orationis qui est Deus, vel circa rem pro qua oratur ad mentem Doctoris Angelici versatur. Prima omnium infima simplicioribus competit, qui Latinum idioma non intelligunt. Secunda ad doctiores, & Theologos spectat. Tertia ad Religiosos pertinet, qui affectui maximè insistant, licet doctrinâ & litteris careant. Prima dicitur materialis, secunda formalis, tertia finalis. Per primam attenditur ad verba, per secundam ad sensum, per tertiam ad effectum. Porro hi modi attendendi non æqualiter obligant recitantes. Suppono autem aliquam attentionem saltem virtuales ad orationis integritatem requiri, quo posito certum est in primis quamcumque ex tribus superscriptis attentionibus ad orationis vocalis integritatem sufficere; est enim quælibet actus humanus, & verum signum divini cultus. Verùm ad vitandam culpam primus attentionis modus quandoque non sufficit: ille enim qui majoris intelligentiæ omnino incapax ad sola verba superficialiter attendit, non peccat, cum peccatum esse non possit, nisi voluntarium. At vir doctus, qui verbalem duntaxat observans attentionem alias altiores voluntariis distractionibus impedit, & negligit, peccat proculdubio ob gravem Dei irreverentiam, sacrique Canonis transgressionem, quò Innocentius Papa districtè præcipit in virtute obedientiæ, ut divinum Officium nocturnum pariter, & diurnum, quantum eis Deus dederit, omnes studiosè celebrent, ac devotè. Accedit *g* quod non omnes effectus orationis consequi orantes possunt, quæcumque adhibita attentione; effectus enim sunt quatuor, impetratio, meritum, satisfactio, & spiritalis animæ resectio. Ad impetrationem & satisfactionem sufficit primus modus cum virtuali proposito attendendi pro cuiusque viribus & ingenio: nam ex ipso opere penali crescit per se satisfactio; nec ad impetrationem aliquem actum exigit Deus, qui vires hominum excedat, orare autem sine distractione nullus mortalium potest: tum fieri nequit, ut ad altiores sensus indocti homines eleventur. Meritum verò cum formaliter ac propriè totum sit

Aaaaaa 2

in

f C. Dolentes de celebr. missar. g Bern. 7. in Cant.

u Matth. 15. 7. *x* Prosp. epig. 6. *y* Chryf. hom. 30. in Genes. *z* Cyp. de orat. *a* Justin. de disc. mon. corr. c. 17. *b* Smaragd. in diadem. Monach. c. 1. *c* Alver. div. Rhet. cap. 38. *d* Thom. 2. 2. q. 85. art. 13. *e* Bonav. l. 7. de process. relig. c. 3.

in interiori actu, censent communiter Theologi, cessante internâ & actuali intentione ipsius quoque augmentum cessare. Postremus denique effectus spiritualis refectionis tertium, vel secundum attentionis modum requirit cum actuali spiritus advertentia, quæ res ad eò cetera est, ut nullâ indigeat probatione.

3. De hac psallentium mentali dulcedine loquitur dulcissimus Bernardus in ea sententia, quam supra quoque commemoravimus. Cibus in ore, Psalmus in corde sapit. Tantùm illum terere non negligat fidelis & prudens anima quibusdam dentibus intelligentiæ suæ, ne si fortè integrum glutiat & non mansum, frustretur palatum sapore desiderabili, & dulciore super mel & favum. Offeramus cum Apostolis in cœlesti convivio, & in Dominica mensa favum mellis. Mel in cera, devotio in littera est. Alioquin littera occidit, si absque spiritus condimento glutieris. Si autem cum Apostolo psallas spiritu, psallas & mente, cognosces & tu de illius veritate sermonis, quem dixit *JESUS, Verba quæ loquutus sum vobis, spiritus & vita sunt.* Hanc Magistri doctrinam pari stylo, & spiritu sequitur Guerricus h noster Abbas Igniacensis. *Beati plane, ait, qui scrutantur testimonia ejus, in toto corde exquirunt eum. Mirabilia testimonia tua Domine, idè scrutata est ea anima mea.* Scrutinio quidem opus est non solum, ut eruantur mystica, sed etiam ut sugantur moralia. Ideoque vos qui perambulatis hortos scripturarum, nolite negligenter, & otiosè transvolare, sed scrutantes singula velut apes sedulæ mel de floribus, spiritum de sermonibus colligite. *Spiritus enim meus, inquit Jesus, super mel dulcis, & hereditas mea super mel, & favum.* Ita probantes quid sapiat manna absconditum eruçtabit illud Davidicum. *Quam dulcia faucibus meis eloquia tua, super mel ori meo.* Ab his hortis in alios, ubi requies secretior, & voluptas beatior, & species mirabilior, sponsum ni fallor vos introducet, cum intentos laudibus suis in voce exultationis, & confessionis rapit in locum tabernaculi mirabilis usque ad domum Dei, lucem scilicet inaccessibleem, ubi habitat, ubi pascit, ubi cubat in meridie. Si enim devotio psallentium habet aliquid de illa pia curiositate quærentium, *Rabbi ubi habitas?* puto quia merentur audire, *Venite, & videte. Venerunt, inquit, & viderunt, & apud eum manserunt die illa.* Cæterùm de hac mansione apud dilectum, ad quam nonnumquam introdu-

h Guerric. serm. de Psalmodia.

cuntur, qui hoc tertio attentionis genere uti solent, gravissima extat Theologorum disputatio. An attentio interior vocalem orationem impediat, ut ille, qui psallendo extra se rapitur per altissimam contemplationem, Officii recitandi præcepto non satisfaciat.

4. Contingere solet aliquando non mihi, aut mei similibus, sed iis, qui norunt educere mel de petra, oleumque de saxo durissimo, ut, dum mysticæ Psalmorum intelligentiæ, vel divinis mysteriis contemplandis inter psallendum diligentius insistant, extra se rapiantur, elevatis in altum superioribus potentiis. Amor enim ecstasum facit, & rapit ad amatum. In hoc raptu constituta anima in abyso quadam lucis, & ardoris avocatur ab exterioribus, ita ut actus inferiorum potentiarum, vel cessent, & impediatur omnino, vel suspendantur, & debilitentur. Hæc talis anima ad tantam sublimitatem singulariter producta, debetne hujusmodi suspensionem impedire, ut vocaliter possit orare; an cessat tunc recitandi obligatio, vel postea ad se reversa Ecclesiæ præcepto satisfaciat? Sed quid si raptus ultra tempus perfolvendi Officii duraret? In solutione harum difficultatum possem diutius immorari ob varias, & dissidentes Theologorum opiniones. Sed omnis controversiis latius existimo, quid mihi probabilius videatur breviter indicare. Dico igitur primò, quod si mentis suspensio usum vocis impediatur, non impleatur præceptum; sed tenetur postea, qui talem raptum passus est, Officium suum recitare: nec enim tollit obligationem præcepti singularis impulsus Spiritus sancti. Si verò mentis excessus linguæ usum non tollat, sentio illum, qui sensui spirituali ita attendit, ut verba non consideret, verè orare vocaliter, & Ecclesiæ præcepto satisfacere, dummodo verba ipsa integrè, & sine errore pronunciet. Nam quid præcipit Ecclesia, nisi ut oremus, & laudemus Deum? Oratio autem quid est, nisi ascensio mentis in Deum? Ergo qui mente elevatur in Deum, verissimè orat, licet attentionem reflexam ad verba non habeat. Nullus unquam Doctor tam rigidus exactor fuit, ut actualem ad verba attentionem necessariam ad orationis integritatem existimaret: Ergo si prima intentio integra verba proferendi, & vocaliter laudandi Deum nunquam voluntariè interrupta virtualiter durat, quis neget hanc veram esse orationem, Deoque gratissimam, qui non vocis clamorem, sed amorem respicit cordis? Dico tamen secundo,

quod

quod si tempus non superesset ad persolvendum Officium, idque orans prævideret ita futurum, tantam animi suspensionem impedire teneretur, ne preces horarias omitteret, alioquin non excusaretur à culpa, si privatos affectus Ecclesiasticæ sanctioni præferret: nisi fortè suspensio, vel raptus tanto impetu fieret, ut usum tolleret libertatis, quod fieri posse Theologi Scholastici cum Mysticis asseverant: tunc enim in omissione Officii involuntaria peccatum non esset, ut per se constat. Dissertunt de hac re sancta Catharina Senensis in Dialogo cap. 67. Sanctus Vincen- tius Ferrerius tract. de vita spirituali cap. 10. Dionysius Carthusianus in tractatu de discernendis spiritibus, articulo 23. citatus à Consalvo Duranto Episcopo capite tertio libri de visionibus, quem præmisit Revelationibus Sanctæ Brigittæ. Gabriel Biel in Canonem Missæ lectione 62. ubi multa de hac materia, & alii Recentiores.

5. Hæc verò doctrina ex parte displicet Joanni Gersoni, quem sequuntur quidam Neoterici, displicet etiam Gabrieli loco citato. Illi enim sentiunt nullo pacto licere psallentibus talem meditationem admittere, quæ nec pertineat ad verba, nec in eis fundetur, aut quæ ipsorum verborum submoveat cogitationem. Ratio est, inquit, quia non attendens ad verbalem prolationem, dum recitat, mentaliter tantum orat: quis enim asserat externam illam actionem esse humanam, cum careat omni advertentia? At Ecclesia publicam orationem jubet esse vocalem, ut toti populo, pro quo profertur, innotescat: Ergo non obedit Ecclesiæ, qui voluntariis contemplationibus orationis pervertit integritatem. Sic illi argumentantur. Sed ut veritas nostræ assertionis inconcussa permaneat, id quod assumunt ad probationem, actum scilicet illum non esse humanum, omnino negandum est. Quoties enim in principio actionis actus voluntatis elicitur, quo quis vocaliter orare, atque integra verba proferre decernit, totus recitationis actus qui sequitur liber, voluntarius, ac proinde humanus dici debet, quamvis desit actualis attentio ad verba. Quod si actualis, ac nunquam interrupta attentio requireretur, profectò non salvaretur omnis caro, cum ob cordis humani instabilitatem, vix integram Orationem Dominicam liceat sine distinctione proferre. Nec obstat D. Bernardus & Hoc enim ad con-

firmendam Gersonis sententiam quidam utuntur, & locus quem obijciunt hic est. Nihil aliud dum psallitis, quam quod psallitis cogitetis. Nec solas dico vitandas cogitationes vanas, & otiosas: vitandæ sunt & illæ, illa dumtaxat hora, & illo loco, quas Officiales fratres pro communi necessitate quasi necessarib' frequenter admittere compelluntur. Sed ne illa quidem profectò recipere tunc consuluerim, quæ fortè paulo ante in Claustro sedentes, in Codicibus legeratis, qualia etiam nunc me viva voce disserente ex hoc auditorio Spiritus sancti recentia reportatis. Salubria sunt, sed minime illa salubriter inter psallendum revolvitis. Spiritus enim sanctus illa hora gratum non recipit, quicquid aliud quam debes, neglecto eo quod debes, obtuleris. Hæc illi à Bernardo, sed malo omine suæ opinionis. Istinc enim evidentissima ratione conficitur, eas tantum cogitationes tempore Psalmodiæ abijciendas, quæ licet bonæ sint, nullo tamen pacto ad orationem pertinent: quales sunt curæ temporales, scientificæ speculationes, & alia ejusdem generis. Secus verò est, cum meditatio practica ad pios erga Deum affectus excitandos ordinatur: nam hic orationis finis est, hoc munus primum, hæc utilis exercitatio, adversus quam non scribit Bernardus. Moneo tamen consultius fore verborum sensui insistere, quam temerè per alta cœlorum volare, ne audax, & inconsultum facinus celeri ruina castigetur, temerarius majestatis scrutator opprimatur à gloria. Quis enim audeat ad montem ascendere, nisi solus Moses? Quis amatoria cum Deo miscere colloquia, nisi corporum, conscientia bona, fides non ficta? Talem animam, cui vivere Christus fit, & mori lucrum, non judico indignam sublimiori ad Deum accessu. Mihi autem bonum est ponere in Domino Deo spem meam, & recitare dies meos in amantudine animæ meæ. Sic per infimos scælæ gradus pervenitur ad culmen: & per materialem, ac formalem attentionem ad finalem, quæ perfectissima est, paratur ascensus, de qua Hesychius Presbyter^l. Attentio, inquit, est continua cordis requies ab omnibus cogitationibus libera. Hæc quidem communiter de attentione. Eam verò plurimum juvant illæ præparationes, quas Officiorum recitatione præmittendas esse docuimus supra. Tum satagendum est, ut, quæ ipsam attentionem impediunt, studiosè evitemus: ne videlicet evagationibus data opera occasionem præbeamus, vel nimia oculorum

Aaaaaa 3

licen-

^l Gerson. 3. parte tract. de orac. circa finem. k. Bern. serm. 47. in Cantico.

^l Hesych. cent. 1. de Temperantia.

licentia, vel præcipiti Psalmorum pronuntiatione, vel tardo ad chorum accessu, vel immoderata risu petulantia, vel stulta, ac puerili loquacitate. Sunt igitur duo singularia attentionis adjuvamenta, ante orationem præparare animam suam, & in ipsa oratione omnem evagationis occasionem evitare. Sed de evagationibus, & earum causis, atque remediis seorsim tractandum est.

S. V.

Multis evagationibus humanam mentem subjectam esse. Omnes evagationes è septem fontibus oriri: à curis, & sollicitudinibus, à magna negotiorum mole, ab otio, à superfluis colloquiis, ab animi perturbationibus, à sensuum exteriorum libertate, & ab instabilitate imaginationis.

1. **N**Orunt omnes, qui orant, quantis evagationibus subjecta sit mens humana non volens, quantas patiat vel invita difficultates, & ne putes ad pusillos duntaxat, & imbecilles in spiritu hoc vitium pertinere, audi magnum sanctitatis fastigium, audi eximium Dei cultorem Augustinum m. Verè dicam, ait tanquam homo in hominibus, & ex hominibus: attendat quisque, & videat, quanta agantur in corde humano, quemadmodum ipsæ plerumque orationes impediuntur vagis cogitationibus, ita ut vix stet cor ad Deum suum, & vult se tenere, ut ster, & quodammodo fugit à se, nec invenit cancellos, quibus se includat, aut obices quosdam, quibus retineat avolationes suas, & vagos quosdam motus, & stet jucundari à Deo suo. Vix est ut occurrat stabilis oratio inter multas orationes. Diceret unusquisque sibi contingere, & alteri non contingere, nisi inveniremus in scripturis Dei David orantem, & dicentem, *n Quoniam inveni Domine cor meum, ut orarem ad te.* Invenire se dixit cor suum, quasi soleret ab eo fugere, & ille se qui quasi fugitivum, & non posse comprehendere, & clamare ad Dominum, *Quoniam cor meum dereliquit me.* Clamat quidem Dominus per Prophetam o, *Auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis: & alibi p, omni custodia serva cor tuum, quoniam ab ipso vita procedit.* Ego

m *August. in Psalm. 75. n 2 Reg. 7: 27. o Isai. 1: 16. p Prov. 4: 25.*

verò vicissim cum Psalmista clamabo q, *Corum mundum crea in me Deus, & spiritum rectum innova in visceribus meis:* quia nisi Dominus custodierit nos, frustra nos ipsi ad nostri custodiam vigilamus. Sunt autem evagationum variae origines, varii fontes, & rivuli, mare magnum, & spatiosum continua accessione componentes, in quo reptilia perambulant, quorum non est numerus, animalia pusilla cum magnis.

2. Primus fons è curis, & sollicitudinibus oritur. Nimia enim anxietas ad res, & studia, & occupationes externas, cum quis incipit orare, illico suggerit expedienda negotia, componendas lites, fruges comparandas, conscribendas epistolas, pecuniam exigendam, curandam suppellectilem, & alia ejusdem generis infinita. His curis maximè exæstuant, qui voluntatem suam divinæ non conformant, nec satis in eo confidunt omnem sollicitudinem projicientes in eum, quoniam ipsi cura est de nobis. Christus Jesus apud Matthæum superfluum temporalium curam multis argumentis prohibet, tandemque concludit: *r Nolite ergò solliciti esse dicentes, quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur? hæc enim omnia gentes inquirunt. Scit enim Pater vester, quia his omnibus indigetis.* Idem ingerens Apostolus, *Nihil, inquit, solliciti sitis, sed in omni oratione petitiones vestrae innotescant apud Deum, Dominus propè est.* Olim Israëlitis præceperat Deus, ut ter in anno orationis causa Sanctuarium adirent, & ne sollicitudo rei familiaris eos ab oratione diverteret, omnem securitatem tempore absentiae promissit dicens, *r Nullus insidiabitur terræ tuæ, ascendente te, & apparente in conspectu Domini Dei tui ter in anno.* Rectè S. Nilus u: Non poteris orare purè rebus, ac negotiis terrenis implicatus, & assiduus curis onustus, quia oratio est depositio cogitationum. Quod autem divitiæ, & mundi facultates distrahant cor, mentemque perturbent, & anxiam reddant, his verbis eleganter edisserit venustissimus Poëta Cornelius Gallus:

*Quid mihi divitiæ, quarum si demeris usum,
Quamvis largus opum, semper egenus ero?
Imò etiam poena est partis incumbere rebus,
Quas cum possideas, est violare nefas.
Non aliter sitiens vicinas Tantalus undas
Captat, & appositis abstinet ora cibis.
Efficior custos rerum magis ipse mearum,
Conservans aliis quæ perire mihi.*

Sicut

q *Psalm. 50. r Matth. 6: 31. s Philip. 4: 6. t Exod. 34: 29. u Nilus de orat. cap. 65.*